

Kiállítás

Név	Kor	Terem	Leírás
Könyvesbolt kiállítás	Árpád kor	Könyvesbolt	<p>Az egyik egy avar korból származó tűtartó. A vasból, vagy bronzból készült tűket bőrszíjba, vagy vászoncsíkba szúrva hordták, a tűtartót pedig erre húzták rá. A szalag végére bogot kötöttek, hogy megakadályozza a tűtartó lecsúszását. Ilyen, csontból készült kis tűtartók gyakran előfordulnak avar kori női sírokban, az avar korban végig jellemző volt a használatuk. Ez azonban egy különleges darab, mely kiemelkedik a többi közül. Ennek ugyanis mind a négy oldalát rovásjelek díszítik, ez a legkorábbi összefüggő rovásírási szövegemlékünk. Ugyanitt látható egy másik tárgy, amin egy rövid rovásírási szöveg található, egy öntött bronz szíjvég, szintén az avar korból.</p> <p>A rovásírásról valószínűleg mindenki hallott már, rovásírási névtáblák vannak szinte minden település határában, mégis keveset tudunk erről az írásmódról. A teremben található táblókon bemutatjuk a rovásírások történetét. Külön táblán szerepelnek a germán rúnáírások, a Belső-Ázsiában, Mongóliában felfedezett türk rovásírás, és az ún. Kelet-európai rovásírások. Ez utóbbiak közé tartoznak a Kárpát-medencei rovásírások, melyeknek három nagyobb korszakát lehet elkülöníteni.</p> <p>A legkorábbiak a késő-avar korban (Kr. u. 8-9. század) megjelenő avar rovásírások, melyek a híres nagyszentmiklósi aranyedényeken is megtalálhatóak. Az avar rovásírások eddigi leghosszabb, legalább 59 jelet tartalmazó emléke a teremben kiállított tűtartón látható. Sajnos a teljes feliratot még nem sikerült megfejteni, de egyes jelek és istennevek biztosan kiolvashatóak rajta. Újabb hasonló terjedelmű emlék előkerülése esetén a szarvasi felirat megfejtéséhez is közelebb kerülhetünk. A másik két korszaka a Kárpát-medencei rovásírások emlékeinek a honfoglalás kor, és a 13. századtól ismert székely rovásírások.</p> <p>A teremben a két tárgy bemutatása mellett a táblókon részletesen foglalkozunk a rovásírások történetével és a Kárpát-medencei emlékéanyagával is.</p> <p>Ha valaki jobban el szeretne mélyedni a rovásjelek megismerésében, akkor javasoljuk, hogy próbálja ki az itt található rovásírási játékokat is! Ne feledje, hogy a rovásírást jobbról balra kell olvasni!</p>

Tárgyak

Leltári szám	Név	Leírás	Méret	Anyag	Lelőhely	Ásató
--------------	-----	--------	-------	-------	----------	-------

96.47.6	Rovásírásos öntött, bronz nagyszíjvég	<p>A Szarvas-Rózsás-halom lelőhelyen több ütemben végzett leletmentést, illetve tervátatást Juhász Irén, a Tessedik Sámuel Múzeum régésze. 1990. október 9-én tárta fel a 88. számú késő avar kori sírt, melyben egy idős korú férfi csontjai, illetve övének felszereléseai kerültek elő (csat, övveretek, kisszíjvégek, nagyszíjvég). Juhász Irén 1990. november 15-én a leletek restaurálásra való előkészítése során vette észre, hogy az öntött bronz nagyszíjvég egyik keskeny hosszanti oldalába rovasjelek vannak bekarcolva, melyekből 12-14 jel meghatározható. A nagyszíjvég maga öntött bronz, ónozott felületű, teste áttört, liliomos mintázatú. Felső végén hármass lapított gömbből álló két füllel kapcsolódott a szíjhoz. Peremes kiképzésű oldalain végig gyöngyözött minta fut. A liliomos szíjvégre vonatkozó ismereteink alapján a lelet valamikor a 9. század első évtizedeiben kerülhetett a sírba, így elmondhatjuk, hogy készítésének, és a felirat készülésének időpontja közel azonos a rovásírásos tűtartó korával.</p>	H 6,29 cm	öntött bronz, ónozott felülettel	Szarvas-Rózsás-halom	-
84.1.1	Rovásírásos tűtartó	<p>A tűtartót 1983. április 27-én találta Juhász Irén - a szarvasi Tessedik Sámuel Múzeum régésze - egy 460 síros késő avar kori temető leletmentése során, a várostól keletre található volt Grexa-téglagyár területén, a 44-es főút déli oldalán. A 67. számú női sírban a juhcsontból készült tűtartón kívül még egy orsógomb került elő. A rovásírásos felirat betűi a híres nagyszentmiklósi kincs felirataival mutatnak rokonságot. Azóta a feliratot több neves kutató megkísérelte megfejteni: Róna-Tas András ótörök nyelvből, Vékony Gábor magyar nyelvből, Harmatta János pedig részben török, részben magyar nyelvből, de újabb, nagyobb terjedelmű korabeli szövegek előkerüléséig a szarvasi tűtartó még őrzi a titkát.</p>	H: 6,3 cm, Sz: 1,1 cm	Juh tibia (sípcsont)	Szarvas-Grexa-téglagyár	-

Vitrinek

Név	Leírás	Kor
-----	--------	-----

Könyvesbolt	Könyvesbolt	Árpád kor
-------------	-------------	-----------